En kostnadseffektiv klimapolitikk

Martin Skancke

Juni 2024

Utgangspunkt

Fra globale mål...	Hva er det optimale målet for global klimapolitikk?
...til...	Hvordan kan et felles globalt mål oversettes til nasjonale mål?
...nasjonal politikk	Hva er en kostnadseffektiv vei til de nasjonale målene?

Ambisjonsnivået i internasjonal klimapolitikk

Utfallet av en bred politisk prosess der mange hensyn inngår, herunder

- kostnader ved omstilling
- forventede kostnader ved klimaendringer
- risiko
- fordeling

Fra globale mål til nasjonale forpliktelser

Parisavtalen:

- En institusjonell koordineringsmekanisme for å bøte på et gratispassasjerproblem gjennom å skape en ramme for troverdige gjensidige forpliktelser til handling
- Bygger på et prinsipp om at alle land skal bidra ut fra egen kapasitet og evne

«Kostnader»

I forhold til hva?

- At verden skroter klimamålene i Parisavtalen?
- At Norge gir opp egne mål og er gratispassasjer på andre lands klimapolitikk?
- En tenkt «optimal» bane for klimapolitikken?

Fra teori til virkelighet (I)

- Én global politikk for begrensede kutt
  - Ta de billigste kuttene, og bare de
  - Begrenset samspill med andre politikkområder
- Én global politikk for å fjerne (nesten) alle utslipp
  - Ikke et spørsmål om *hvilke* kutt, men *når* de skal tas.
  - Forutsetninger for omstilling i form av tilgang på knappe ressurser
  - Ta hensyn til markedssvikt på mange områder som henger nært sammen med klimapolitikken
  - Det er *hele omstillingen* som skal være kostnadseffektiv

Fra teori til virkelighet (II)

- Nasjonal politikk for å fjerne (nesten) alle utslipp innenfor en global ramme
  - Må ta hensyn til de institusjonelle rammebetingelsene klimapolitikken utformes innenfor
  - «Å binde seg til masten» kan være rasjonelt innenfor en ramme der de nasjonale forpliktelsene er del av et rammeverk innrettet mot å løse et globalt koordineringsproblem, selv om fleksibilitet i seg selv normalt har stor verdi
  - Det vil kunne oppstå spenninger mellom hva som er optimalt innenfor en global analyseramme og det som er optimal nasjonal politikk innenfor de institusjonelle rammene som gjelder

Marginalkost og tidshorisont

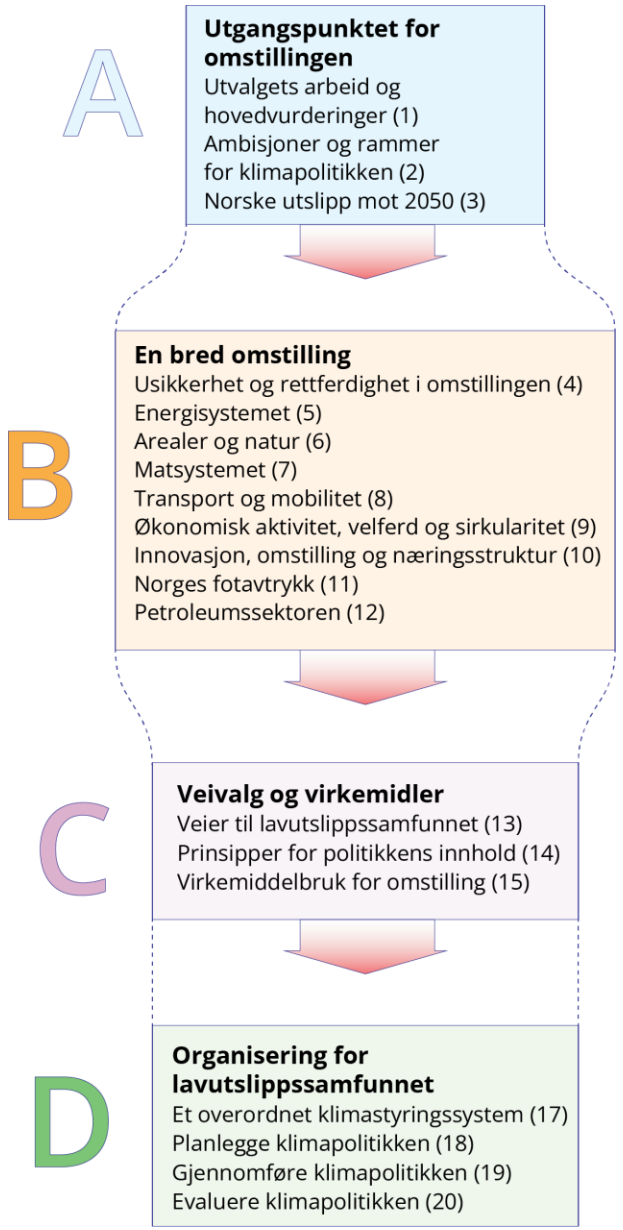

Mer stat...

- Omstilling er avhengig av en rekke ressurser som ikke omsettes i et fritt marked, f.eks nettilgang. Energi- og klimaplaner for å få bedre kobling mellom energi- og klimapolitikken
- Utvalget har foreslår forbedringer av offentlige beslutningsprosesser knyttet til en lang rekke samfunnsområder
  - arealforvaltning både til lands og til havs
  - petroleumsforvaltningen
  - jordbruksoppgjøret
  - transportplanlegging gjennom Nasjonal transportplan

…*og* mer marked

- Karbonprising har vært og bør fortsatt være bunnplanken i klimapolitikken og det bør utarbeides karbonprisbaner for perioden etter 2030 med politiske forpliktelser til ytterligere økning i prisene
- Det er uheldig med så store forskjeller i karbonpris mellom ulike sektorer
- Utvalget anbefaler at kraftmarkedet skal baseres på marginalprising, slik at alle konsumenter står overfor kostnaden ved å bringe ny kraft til veie, og at støtteordninger ikke utformes slik at de svekker insentivene til samfunnsøkonomisk riktig bruk av kraften.
- Utvalget mener man bør vurdere økt bruk av markedsmekanismer i arealpolitikken.

- Vi må tenke *lengre* ved at vi allerede nå tar hensyn til at så godt som alle utslipp etter hvert skal fjernes, og at det er den samlede omstillingen til dette målet som skal være billigst mulig.
- Vi må tenke *bredere* gjennom mer eksplisitt å ta hensyn til forutsetningene for omstilling, blant annet forvaltningen av knappe ressurser som trengs for å redusere utslipp.
- Vi må tenke *mer systematisk* ved at klimaomstillingen på en bedre måte legges til grunn for offentlige planprosesser.